

ZVON pasa

Deo prvi

PRIPOVEST IZ MALAŠKE KNJIGE PALIH

STIVEN
ERIKSON

Preveo
Dejan Kuprešanin

Laguna

Naslov originala

Steven Erikson

TOLL THE HOUNDS

A Tale of the Malazan Book of the Fallen

Copyright © Steven Erikson 2008

First published as TOLL THE HOUNDS in 2008 by
Bantam Press an imprint of Transworld Publishers.
Transworld Publishers is part of the Penguin Random
House group of companies.

Steven Erikson has asserted his right under the Copyright,
Designs and Patents Act 1988 to be identified as the
author of this work.

Translation copyright © 2024 za srpsko izdanje, LAGUNA

Cover Artwork © by Steve Stone represented by Artist
Partners Limited
Mape: Nil Grouver

*Ovaj roman je posvećen sećanju na mog oca
R. S. Lundina (1931–2007).
Nedostaješ nam.*

Sadržaj

Zahvalnice	ix
Mape	xi
Dramatis Personae	xvii
Prolog	1
Prva knjiga: Zakletva suncu	15
Druga knjiga: Vrline hladnih očiju	259

Zahvalnice

Zahvaljujem kao i uvek svojim prvim čitačima: Bouenu, Riku, Marku i Krisu, a naročito Bilu i Hejzel za njihovu ljubaznost i podršku tokom perioda za koji se ispostavilo da je bila teška godina. Zahvaljujem takođe osoblju *Black Stilt Café*, kao i *Pacific Union Café* za darežljivo ustupanje kancelarijskog prostora.

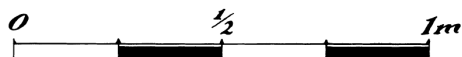
S ljubavlju zahvaljujem Kler i Bouenu, za sve.

Mape

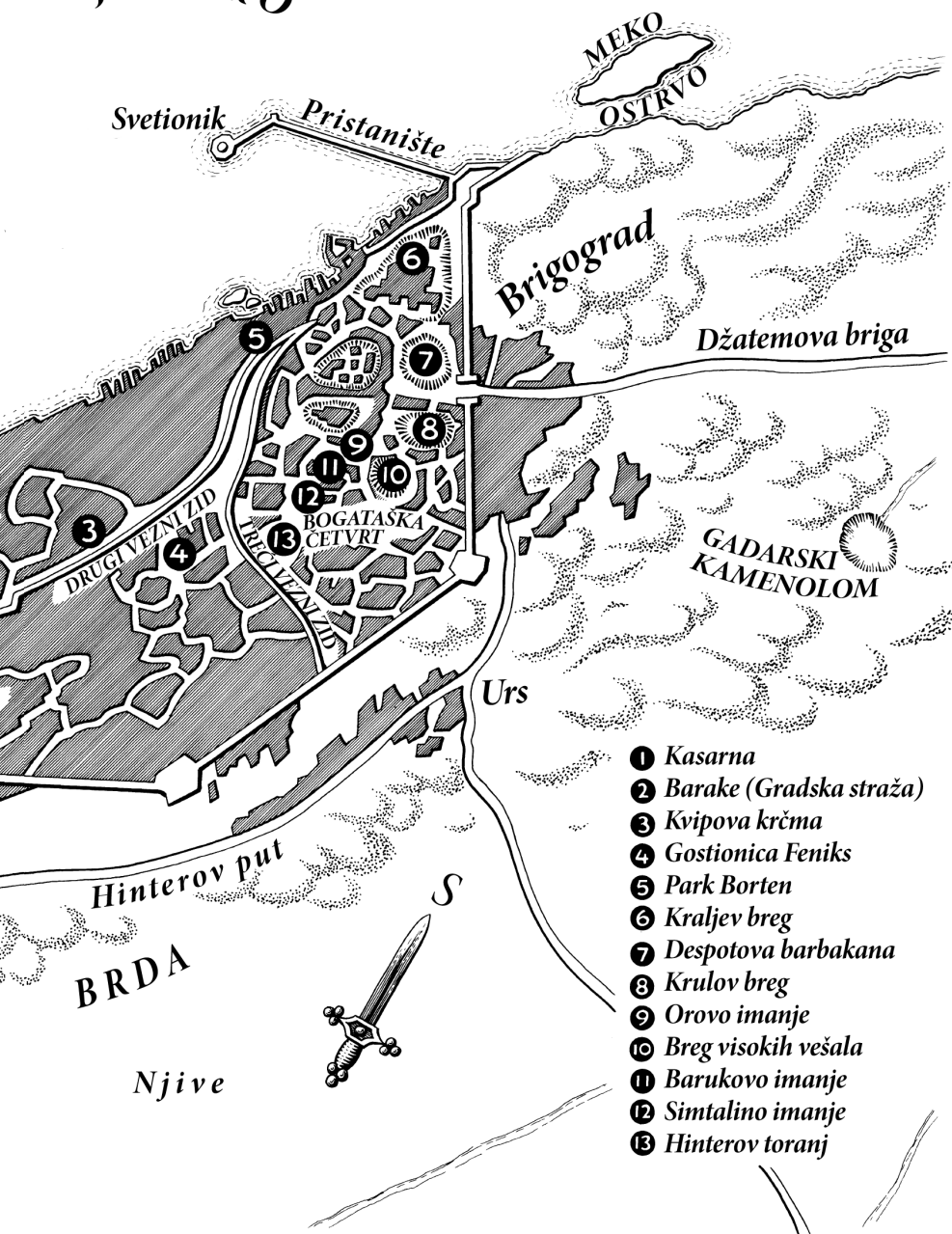
Darudžistan

RAZMERA

JEZERO

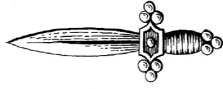

- ① Kasarna
- ② Barake (Gradska straža)
- ③ Kvipova krčma
- ④ Gostionica Feniks
- ⑤ Park Borten
- ⑥ Kraljev breg
- ⑦ Despotova barbakana
- ⑧ Krulov breg
- ⑨ Orovo imanje
- ⑩ Breg visokih vešala
- ⑪ Barukovo imanje
- ⑫ Simtalino imanje
- ⑬ Hinterv toranj

CRNI KORAL i OKOLINA

S

ŠUMA

PADINE JARKA

Logor hodočasnika

Velika humka

Hodočasnička staza

Humke

Drum

Spoljni zid

Ortnalov usok

Luka

Kraljevska šuma

Nova palata

Stara palata

CRNI
KORAL

K O R A L N I Z A L I V

DRAMATIS PERSONAE

Rezač, ubica

Silara, njegova družbenica

Iskaral Pust, visoki sveštenik Senke, Mag, Bog bokarala

Sestra Pakost, samuzeta

Mogora, Iskaralova povremena supruga

Baratol Mekar, turista

Čor, nežni čovek

Mapo Žgolja, Trel

Čačkalica, Spaljivač mostova u penziji i suvlasnica *K'ruleve kafane*

Pritaja, Spaljivač mostova u penziji i suvlasnica *K'ruleve kafane*

Vrpolj, Spaljivač mostova u penziji i suvlasnik *K'ruleve kafane*

Malj, Spaljivač mostova u penziji i vidar

Plavi Biser, Spaljivač mostova u penziji

Alas, bard, redovna mušterija u *K'rulovoj kafani*

Dujker, nekadašnji carski istoričar Malaškog carstva

Belam Nom, mladić

Ralik Nom, razbuđeni ubica

Torvald Nom, Ralikov rođak

Tisera, Torvaldova supruga

Kol, član Saveta Darudžistana

Estrajzijan d'Arl, član Saveta Darudžistana

Hanut Or, član Saveta Darudžistana, nećak pokojnog Turbana
Ora

Šardan Lim, član Saveta Darudžistana

Murilio, udvarač

Krup, okrugli čovečuljak

Mis, vlasnica gostionice *Feniks*

Irlita, redovna mušterija gostionice *Feniks*

Skerv, barmen gostionice *Feniks*

Sulti, konobarica gostionice *Feniks*

Šalis, Vidikasova supruga, ćerka Estrajzijana d'Arla

Gorlas Vidikas, najnoviji član Saveta Darudžistana, nekadašnji
junak svetkovine

Krat iz Talijenta, agent Esnafa ubica

Gaz, obični ubica

Tordi, Gazova supruga

Gazda Namir, navigator i čarobnjak u Trgovačkom esnafu *Trigal*

Blaga, deoničarka

Rekanto Soj, deoničar

Najslada Strpljivost, deoničarka

Glano Cerada, deoničar

Embi Stablina, Motski neregularac u penziji i novopečeni deo-
ničar

Džula Stablina, Motski neregularac u penziji i novopečeni de-
oničar

Dragocena Prstica, Motski neregularac u penziji i novopečena
deoničarka

Mrđa, karavanski čuvar na produženom odsustvu

Stoni Menakis, vlasnica škole mačevanja

Harlo, dete

Bedek, Harlov „teča“

Mirla, Harlova „tetka“

Snel, dete

Bajnisk, radnik u rudniku

Venaz, radnik u rudniku

Gar, sveže zaposleni telohranitelj

Lef, sveže zaposleni telohranitelj

Madrun, sveže zaposleni stražar na imanju

Lazan Vrata, sveže zaposleni stražar na imanju

Studlok (ili Studiozni Lokot), kastelan

Skromna Mera, tajanstveno prisustvo u darudžistanskom kriminalnom podzemlju

Čilbez, demon

Baruk, član kabale T'orud

Vorkan, gospodarica Esnafa ubica

Siba Krafar, gospodar Esnafa ubica

Apsal'ara, jedna od Ubijenih u Dragnipuru

Kadaspala, jedan od Ubijenih u Dragnipuru

Derudan, veštica Tenesa

K'rul, drevni bog

Drakonus, jedan od Ubijenih u Dragnipuru

Korlat, Tiste Andijka, samuzeta

Orfantal, Tiste Andij, samuzet

Kalor, pretendent

Gospa Zavist, nedužna posmatračica

Anomander Rejk, Sin Tame, Vitez Tame, vladar Crnog Korala

Spinok Durav, Tiste Andij

Endest Silan, Tiste Andij, čarobnjak

Kaladan Brud, vojskovođa

Kukulja, bog Smrti

Jarak, jedan od Ubijenih u Dragnipuru

Samar Dev, veštica

Karsa Orlong, Teblor Toblakaj, ratnik

Putnik, stranac

Senodvor, bog Senke

Kotiljon, Konop, bog zaštitnik ubica

Prorok Sič, vrhovni sveštenik Paloga, nekad osrednji umetnik

Manag

Silana, elejnt

Veštica, veliki gavran

Rejst, Džagut, tiranin (nekadašnji)

Klip, Smrtni mač Tame

Nimander Golit, Tiste Andij

Skintik, Tiste Andij

Nenanda, Tiste Andij

Aranata, Tiste Andijka

Kedervis, Tiste Andijka

Desra, Tiste Andijka

Sordiko Muka, vrhovna sveštenica

Salind, vrhovna sveštenica

Vidomin, stanovnik u Crnom Koralu

Graditan, nasilnik

Monah Pacov, mag

Baran, Pas Senke

Zubac, Pas Senke

Slepa, Pas Senke

Rud, Pas Senke

Šan, Pas Senke

Bledi, novi Pas Senke

Bravac, novi Pas Senke

Rubohod, lotalica

Šetači pasa, dvoje svedoka

Prolog

Istinu zbori, srce umiri, dok se voda ne izbistri međ nama.

Meditacije Tiste Andija

Nemam imena za ovaj grad“, reče oveštali čovek, čupka-jući izderane porube nekada raskošnog plašta. Namotan i zaturen u ispleteni pojas visio je kožni povodac, sav truo i dronjav. „Mislim da mu treba neko ime“, nastavio je, povisio glas kako bi nadglasao besnu borbu pasa, „ali nekako me mašta izdaje, a deluje mi kako nikog drugog to ne zanima.“

Žena koja je sad stajala pored njega i kojoj je prijazno usmeravao opaske, tek je pristigla. Vrlo je malo ostalo od njenog predašnjeg života. Nije imala psa, ali obrela se kako tetura niz glavnu ulicu ovog ruševnog, neobičnog grada, čvrsto držeći povodac sa psetom prgave naravi što je trzalo i kidisalo na svakog prolaznika. Trula koža se konačno predala i oslobodila zver, koja je jurnula i napala psa ovog čoveka.

Dve životinje su sada pokušavale da se ubiju nasred ulice, bez očevidaca osim pretpostavljenih vlasnika. Prašina je uzmicala pred krvi i komadićima kože.

„Bio je tu garnizon, nekada, s trojicom vojnika koji se nisu poznavali“, reče on. „Ali jedan po jedan odoše i oni.“

„Nikad pre nisam imala psa“, odgovori ona, i zaprepasti se jer shvati da su to prve reči koje je izgovorila od... pa, još od onomad.

„Ni ja“, priznade čovek. „A dosad, moj je bio jedini pas u gradu. Baš čudno, nikako se nisam vezao za tu sirotu zverku.“

„Koliko si... ovaj, već dugo ovde?“

„Nemam predstave, ali čini mi se kao čitavu večnost.“

Osvrnula se, pa klimnula glavom. „I ja.“

„Avaj, mislim da ti je ljubimac uginuo.“

„Oh! Zaista jeste.“ Namrštila se pogledavši pocepani povodac u ruci. „Pretpostavljam da mi neće trebati nov.“

„Nemoj biti previše uverena u to“, reče čovek. „Kao da ovde sve ponavljamo. Dan za danom. Ali čuj, možeš uzeti moj – nikad ga i ne koristim, kao što vidiš.“

Prihvatila je namotani povodac. „Hvala ti.“ Ponela ga je do mesta gde je mrtvi pas ležao, manje-više rastrgan na komade. Pobjednik se vukao nazad ka gospodararu ostavljajući za sobom krvav trag.

Sve joj je delovalo neobično nakrivo, uključujući i – utom shvati ona – sopstvene nagone. Čučnula je dole i nežno podigla izmrcvarenu glavu svog psa, omču je opustila i namakla preko istrzanog vrata. Potom je spustila krvavu, izbalavljenu glavu nazad na tlo i uspravila se labavo držeći otrcani povodac.

Muškarac joj se pridružio. „Jašta, malo je sve zbunjujuće, zar ne?“

„Jeste.“

„A mislili smo da je život zbunjujući.“

Prostrelila ga je pogledom. „Dakle, *jesmo* mrtvi?“

„Mislim da jesmo.“

„Onda mi nije jasno. Trebalo je da budem pohranjena u kriptu. Lepu, stamenu kriptu – lično sam je videla. Bogato nameštena i obezbeđena od lopova, sa sve buradima vina i začinjanim mesom i voćem za predstojeće putovanje...“ Pokazala je na dronjavu odeću koju je nosila. „Trebalo je da sam obučena u najlepšu odeću i da nosim sav nakit.“

Posmatrao ju je. „Bogatašica, dakle.“

„Da.“ Vratila je pogled dole u mrtvog psa na kraju povoca.

„Nisi više.“

Ljutito ga je pogledala, te shvatila da je takav bes zapravo besmislen. „Nikad nisam videla ovaj grad. Izgleda kao da se raspada.“

„Jašta, raspada se. Tu si vala u pravu.“

„Ne znam gde živim – oh, to baš čudno zvuči, zar ne?“ Ponovo se osvrnula. „Sve je prašina i trulež, i primiće li nam se to neka oluja?“ Pokazala je niz glavnu ulicu ka obzorju, gde su se teški, neobično svetli oblaci sad okupljali iznad ogoljenih planina.

Zurili su u njih neko vreme. Oblaci kao da su lili suze od žada.

„Nekada sam bio sveštenik“, reče čovek, dok mu se pas primicao stopalima te onde legao, teško dišući, uz krv što mu je kapala sa njuške. „Kad god bismo videli oluju da se približava, zažmurili bismo i zapevali iz sveg glasa.“

Zagledala se u njega, pomalo iznenađena. „Bio si sveštenik? Onda... zašto nisi uz svog boga?“

Čovek slegnu ramenima. „Ako bih na to znao odgovor, obmana koju sam nekad gajio – o prosvetljenju – odista bi meni pripala.“ Najednom se uspravio. „Gle, imamo posetioca.“

Hramajući im se približavala visoka prilika, toliko sasušena da su joj se udovi jedva razlikovali od korenja drveta, lica potpuno istrulelog, izborane kože razvučene preko kostiju. Duga siva kosa lelujala je nevezana s bledunjavog, ljuspičavog temena.

„Pretpostavljam“, promrmlja žena, „da ću se morati navići na ovakve prizore.“

Njen sagovornik ništa nije rekao i oboje su samo posmatrali usukano, hromo stvorenje kako se povodi pored njih, a kad su se osvrnuli da ga pogledom isprate, zapazili su još jednog neznanca – obavijenog u otrcanu tamnosivu odeću, zakukuljenog, visokog koliko i onaj prvi.

Kao da nijedan nije primetio njihovo prisustvo kad se zakukuljeni oglasio: „Rubohode.“

„Pozvao si me ovamo“, reče onaj nazvan Rubohodom, „ne bi li... smirio stanje.“

„Jesam.“

„Ovo se već dugo čekalo.“

„Ti bi to možda tako shvatio, Rubohode.“

Sivokosi čovek – očigledno odavno mrtav – nakrivi glavu i upita: „Zašto sad?“

Zakukuljena prilika se malo okrenula, pa je žena pomislila da se možda zagledao dole u uginulog psa. „Gađenje“, odgovori on.

Rubohod se blago, rapavo zasmija.

„Ta kakvo je ovo grozovito mesto?“, prosikta novi glas i utom žena spazi obličje – tek nešto više od magličaste mrlje senki – gde šapuće iz sporedne uličice, a činilo se kao da šepa pomažući se štapom, ali namah su se tu oko pridošlice obrele ogromne zveri – prvo dve, pa četiri, pet.

Sveštenik pored žene gundnu tada. „Psi Senke. Kad bi samo moj bog ovo video!“

„Možda i vidi, kroz tvoje oči.“

„O, čisto sumnjam u to.“

Rubohod i njegov zakukuljeni sagovornik posmatrali su prilazjenje senovitog obličja. Kratko, lelujavo, pa zatim postade čvršće. Crni štap je lupkao po ulici i time podizao oblačiće prašine. Psi su se udaljili i spušenih glava njuškali po tlu. Nijedan se nije primakao lešini ženinog pseta, niti dahtavoj zveri udno nogu njenog novog prijatelja.

Zakukuljeni reče: „Grozovito? Valjda jeste. Nekakav nekropolis, Senodvore. Naseobina odbačenih. I bezvremena i svakako beskorisna. Ovakvih mesta“, nastavio je, „svuda ima.“

„Govori u svoje ime“, reče Senodvor. „Vidi nas samo, čekamo. Čekamo. Oh, da sam samo čovek pristojnosti i prikladnosti!“ Iznenada se zacerekao. „Da je bilo ko od nas!“

Utom su se nakostrešeni Psi vratili, pogleda pomno usmerenih na nešto daleko uz glavnu ulicu.

„Još jedan“, prošapta sveštenik. „Još jedan i to poslednji, da.“

„Hoće li se sve ovo opet događati?“, upita žena i najednom je obuze strah. *Neko dolazi. Oh, bogovi, neko dolazi.* „Sutra? Reci mi!“

„Pretpostavljam da neće“, reče sveštenik trenutak kasnije. Spustio je pogled na leš psa opružen u prašini. „Ne“, potvrdi on, „pretpostavljam da neće.“

Iz pravca brda su munje i kiša žada sletale poput strela iz deset hiljada bitaka. Niže niz ulicu začula se iznenadna tutnjava kolskih točkova.

Okrenula se na taj zvuk i osmehnula. „Oh“, reče ona odahnuvši, „evo mi kočije.“

Nekad je bio čarobnjak u Bledu, ali ga je očajanje nateralo na izdaju. Međutim, Anomandera Rejka nije zanimalo očajanje, niti bilo koji drugi izgovor koji bi pružili Jarak i njegovi sadruzi. Izdajnike Sina Tame poljubio je mač Dragnipur i negde među ovom legijom u mukama u večnoj mrklini nalazila su se lica koja bi prepoznao, oči koje bi mu uzvratile pogled. A šta bi video u njima?

Samo ono što je i sam odražavao. Očajanje nije dovoljno.

Bile su to retke misli, niti više niti manje dobrodošle od bilo kojih drugih, a rugale su mu se svojom slobodom da mu zalutaju u um i iz njega; te kad ne bi bile nigde u blizini, e pa, možda su lebdele po tuđinskim nebima, jahale tople vetrove meke poput smeha. Ono što nije moglo da pobegne behu sam Jarak i sve što je video oko sebe. Ovo masno blato i oštro crno kamenje što je prosecalo kroz istrulele donove čizama; zagrobno vlažni vazduh koji je prašinom pokrивao kožu, kao da je i sam svet u groznici i moker od znoja; jedva čujni vapaji – začudo uvek daleko od Jarakovih usiju – i mnogo bliže ječanje i klaktanje ogromnog stroja od drveta i bronzе, kao i prigušena cika lanaca.

Napred, napred, dok se oluja iza njih približavala, oblaci se tovarili jedan na drugi, srebrni i uskomešani, prošarani izuvijanim kopljima gvožđa. Pepeo je sad već bez prestanka padao po njima, a svaka pahulja je bila hladna kao sneg, iako se ta bljuzgavica nije topila, već se umesto toga mešala s blatom dok nije izgledalo kao da hodaju kroz polje šljake i pleve.

Iako je čarobnjak, Jarak nije ni mali ni krhak. Bilo je grubosti u njemu zbog koje bi drugi pomišljali na siledžije i tabadžije, onomad u životu koji je prethodio ovome. Crte lica su mu teške, uglaste i zaista pomalo zverske. Snažan je, ali nije to nikakva vrlina, ne ovde, ne kad je ovako okovan za Teret. Ne u tamnoj duši Dragnipura.

Napor je bio nepodnošljiv, a on ga je trpeo. Put pred njima je beskonačan, vrištao je bezumljem, a on se držao svog razuma

kao što bi davljenik visio sa dotrajalog konopca, te se korak po korak vukao napred. Gvozdeni okovi su cedili krv iz njegovih udova, bez ikakve nade da će nekad prestati. Prilike umrljane blatom gegale su se s obe strane, a iza njih se nejasno u tmini nazirao bezbroj ostalih.

Ima li utehe u sudbini koju svi dele? I samo pitanje je izazivalo histeričan smeh, poniranje u dragoceni zaborav ludila. Ne, zasigurno nema takve utehe, van međusobnog prepoznavanja besmisla, malera i uporne gluposti, kao da te osobenosti ne služe približavanju u sapatništvu. Osim toga, dotični sapatnici s obe strane običavaju da se očas promene, u tren oka jedna nesrećna budala zameni drugu u gromuljavom i mutnom naletu.

Napinjanje lanaca, nastojanje da se Teret kreće, taj košmarni beg ne ostavlja snage, a ni vremena za razgovor. Tako da je Jarak zanemario šaku koja ga je potapšala po ramenu, prvi put, pa i drugi put. Treći put, međutim, beše toliko snažno da se čarobnjak u stranu zateturao. Opsovavši, okrenuo se i zapiljio u tog što je sad hodao pored njega.

Možda bi se nekada davno i trgnuo na prizor takve aveti. Srce bi mu prestravljeno poskočilo.

Demon je ogroman, glomazan. Nekadašnja kraljevska krv nije mu pružala povlastice ovde u Dragnipuru. Jarak je zapazio da stvorenje nosi pale, iznemogle, skupio je na sebe dvadesetak tela zajedno s lancima što su s njih visili. Nabrekli mišići su se naprezali i izvijali dok se demon vukao napred. Mršava tela su mlitavo visila, skupljena nalik cepanicama pod miškama. Jedna, još svesna iako oklembesene glave, jahala mu je na širokim ramenima nalik novorođenom majmunčetu, i zastakljenim očima je prosto prešla preko čarobnjakovog lica.

„Mamlaze“, iskrevelj se Jarak. „Baci ih na kola!“

„Nema mesta“, zapišta demon visokim, detinjim glasom.

Ali čarobnjak je istrošio sve saosećanje. Zarad demona, koji je trebalo da ostavi pale za sobom, ali onda, naravno, svi bi osetili dodatnu težinu, bednu vuču lanaca. Pa ipak, šta će biti ako i ovaj posrne? Šta ako ta neverovatna snaga i volja popuste? „Proklet da

je i onaj ludak!“ ,zareža Jarak. „Što ne pobije još nekoliko zmajeva, proklet da je!“

„Slabimo“, reče demon.

Jarak je hteo da se izdere na to. Zar to nije svima očigledno? Ali taj drhtavi glas je zazvučao i zbunjeno i beznađežno, pa mu se takav i probio do srca. „Znam, prijatelju. Nećemo još dugo.“

„A onda?“

Jarak odmahnu glavom. „Ne znam.“

„Ko zna?“

Čarobnjak opet nije znao šta da odgovori.

Demon je istrajavao. „Moramo pronaći nekog ko zna. Idem ja sad. Ali vratiću se. Nemoj me žaliti, molim te.“

Iznenadni kovitlac sivila i crnila, pa se nekakva medvedolika zverka obrela pored njega, preumorna, odviše izbezumljena da uopšte pokuša da kidiše – kao što bi neka stvorenja radila.

„Predugo si ovde, prikane“, dobaci mu Jarak.

Ko zna?

Zanimljivo pitanje. Zna li neko šta će se desiti kad ih kaos sustigne? Iko ovde u Dragnipuru?

U svojim prvim trenucima nakon što ga je mač dotakao, između mahnitih pokušaja da pobegne, vrisaka očajanja, sve je redom obasipao pitanjima – ma čak je i jednog Psa oslovio, ali taj je bio prezauzet kidisanjem na sopstvene okove dok mu je pena šištala iz goleme vilice, i zamalo ga je pregazio, a potom ga više nikad nije video.

Ali neko jeste odgovorio, neko je razgovarao s njim. O nečemu... o, nikako da se seti nečeg još osim imena. Jednog jedinog imena.

Drakonus.

Mnogo je toga videla u ovom beskonačnom zastoju u karijeri, ali ništa nije toliko živcirajuće koliko bekstva dva Psa Senke. Nije na takvima poput Apsal'are, Gospe lopova, da umrlja svoje postojanje napornim poniženjem što zanavek vuče lance. Okovi su zato da se iz njih izbavi, tereti koji se vešto izbegnu.

Od prvog trena strmoglavog dolaska, sebi je zacrtala zadatak da skrši okove koji su je svezali u ovaj užasni svet, ali zadatak ispada praktično nemoguć budući da je prokleta da do kraja sveta i veka vuče ta kleta kola. A nije imala želje da ponovo vidi strahotnu zapregu na samom kraju lanaca, oguljeno grumenje još živog mesa što se tetura preko izrovane blatnjave zemlje, blesak otvorenog oka, landaravi patrljak uda što se upinje ka njoj, jezivu vojsku propalih, onih što su se predali i onih koje je snaga izdala.

Ne, Apsal'ara se probila bliže do divovskih kola, gde se konačno obrela pored jednog od ogromnih drvenih točkova. Zatim je usporavala sve dok se nije našla iza tog točka. Odatle se usmerila ka unutra i uvukla se ispod škriputavog dna kola s neprestanom kišom smeđe vode, krvi i lučevina sa istrulelog ali i dalje živog mesa. Vukući lanac za sobom, uspela je da se popne na pervaz s prednje strane dna, tik iznad prednje osovine, ugnezdivši se onde privukla je noge, a leđa uprla o ljigavo drvo.

Vatra beše dar, ukradeni dar, ali u ovom natopljenom svetu plamen se neće ukazati. Pošto joj to nije pošlo za rukom, ostalo joj je... trenje. Počela je da prevlači jedan deo lanca preko drugog.

Koliko je godina prošlo? Nije imala predstave. Nije bilo gladi, a ni žeđi. Lanac je testerisao tamo-amoo. Bilo je naznake toplote što se pela alku po alku pa sve do njenih šaka. Je li to gvožđe omekšalo? Je li metal izandao u tim novim, srebrnastim žlebovima? Odavno je prestala da proverava. Napor je bio dovoljan. Toliko dugo joj je to bilo dovoljno.

Sve do onih prokletih Pasa.

To i neporeciva istina da su kola usporila, da je na njima sad ležalo isto onoliko koliko ih je još bilo u tom mraku napolju i očajnički napinjalo svoje okove. Čula je kukavne jauke što su prodirali kroz dno tik iznad nje, lelek onih što su zarobljeni pod težinom nebrojenih ostalih.

Psi su zatutnjali postrance o kola. Psi su zaronili u čeljust tame u samom središtu.

Bio je onde i neki stranac, neokovani stranac.

Rugajući se Psima – *Psima!* Zapamtila mu je lice, o da, njegovo lice. Čak i nakon što je nestao...

Nakon svega toga, Apsal'ara je pokušala da prati zveri, ali odbila ju je neizdrživa hladnoća tog prolaza – tako svirepa hladnoća da je razarala meso, hladnija čak i od Omtosa Felaka. Hladnoća *negacije. Poricanja.*

Nema većeg prokletstva od nadanja. Neznatniji stvor bi se tad rasplakao, predao bi se, bacio bi se pod onaj točak da ostane da se vuče po kolotrugu zaprege, pretvorivši se u tek još jedan komad smrskanih kostiju i izmrcvarenog mesa što drlja i tumba se po kamenitom blatu. Umesto toga, vratila se na svoje osobno odmorište i nastavila da testerise lancima.

Jednom je ukrala mesec.

Ukrala je vatru.

Hodala je nemim zasvođenim dvoranama grada unutar Me-sečeve ikre.

Bila je Gospa lopova.

A mač joj je ukrao život.

To tako ne može. To tako ne može.

Ležeći na uobičajenom mestu na kamenoj ploči pored potoka, šugavo pseto podiže glavu i time rastera insekte u zujavi let. Trenutak kasnije se životinja podigla. Ožiljci su joj pokrivali leđa, neki toliko duboki da su se mišići krivili. Pas je živio u selu ali nije bio odande. Niti je bio deo seoskog čopora. Nije spavao ispred ulaza u nečiju kolibu; nikome nije dozvoljavao da se približi. Čak ni plemenski konji mu nisu prilazili.

Svi su se slagali da mu je u očima bilo duboke gorčine, pa i dublje tuge. Nosi božji dodir, kako bi uridski starci govorili, i sama ta tvrdnja je bila dovoljna da pas nikad ne gladuje i da ga nikad ne oteraju. Trpeli su ga kao i sve drugo što su bogovi dodirnuti.

S obzirom na smrskan kuk, iznenađujuće se gipko kretao niz glavnu ulicu sela. Kad je stigao do južnog ruba, nastavio je nizbrdo

i probijao se kroz mahovinom pokriveno kamenje i hrpe kostiju koje su obeležavale Uridima mesto za bacanje otpadaka.

Odlazak su primetile dve devojčice još godinu ili više od svoje noći prelaska u odraslo doba. Bilo je sličnosti na njihovim licima, a bile su blizu po starosti, i vreme rođenja im se verovatno razlikuje tek za nekoliko dana. Ni za jednu se ne bi moglo kazati da je rečita. Delile su nemušti jezik tako uobičajen među blizancima, iako nisu bile bliznakinje, ali činilo se da im je taj jezik bio dovoljan. Dakle, kad su ugledale psa kako napušta selo, razmenile su poglede, dale se u potragu za zalihama i oružjem koji su tu bili nadohvat ruke, te su pošle po životinjinom tragu.

Njihov odlazak je primećen, ali to je bilo sve.

Zaputile su se na jug, niz velike planine doma, gde su kondori kružili između vrhova i vukovi zavijali kad zaduvaju zimski vetrovi.

Na jug, ka zemlji omražene dece Natija, gde su obitavali donosioci rata i pošasti, ubice i porobljivači Teblora. Gde su se Natiji množili poput pacova dok se nije učinilo da neće ostati mesta na čitavom svetu za bilo koga drugog osim njih.

Poput onog psa, dve devojčice su bile neustrašive i odlučne.

Iako to nisu znale, te osobine su nasledile od oca, kog nikad nisu upoznale.

Pas se nije osvrtao, a kad su ga devojčice stigle, zverka ostade ravnodušna. Pas nosi, kako su starci govorili, božji dodir.

Tamo u selu, majki i ćerki je rečeno za odlazak njihove dece. Ćerka je zaridala. Majka nije. Umesto toga, osetila je toplotu dole u utrobi, pa je neko vreme ostala izgubljena u sećanju.

„O, krhki grade, gde svako stran pristane...”

Isprazna ravnica ispod praznog noćnog neba. Usamljena vatra, tako slaba da će je uskoro progutati ogaravljeno, napuklo kamenje što je okružuje. Na jednom među ravnim kamenjem blizu vatre sedeo je nizak, zaobljen čovek retke, masnjikave kose. Izbledeo crven jelek stajao mu je preko lanene košulje s umrljanim, nekada belim lepršavim manžetnama što su izbijale oko gojaznih šaka.

Okruglo lice se zajapurilo i odražavalo treperave plamenove. Sa male naborane brade visile su duge crne dlake – nedovoljno duge da bi se uplele, avaj – te mu postade nova navika da ih vrti i mi-luje kad bi se duboko zamislio, ili čak plitko. Štaviše, čak i kad ne misli, ali želi da odaje utisak ozbiljnog mozganja, ukoliko bi ga neko pažljivije zagledao.

Gladio je i vrteo bradu dok je trenutno posmatrao vatru pred sobom.

Šta beše onaj sedokosi bard pevao? Onde na skromnoj pozornici u *K'rulovoj kafani* nešto ranije te noći, dok je on samo posmatrao, zadovoljan svojim mestom u slavnome gradu kog je više no jedared spasao.

„O, krhki grade, gde svako stran pristane...”

„Moram nešto da ti kažem, Krupu.”

Okrugli čovek je podigao pogled i zatekao zakukuljenu priliku kako sedi na drugom ravnom kamenu i pruža mršave blede ruke ka plamenovima. Krup pročisti grlo, pa reče: „Mnogo je vremena prošlo otkada se Krup poslednji put obreo ovako sedeći kakvog ga sada gledaš. Prema tome, Krup je odavna zaključio kako želiš nešto da mu kažeš, nešto od tako vaskolike važnosti da niko do Krupa nije vredan da to počuje.”

Blagi sjaj se vnu u tami pod kapuljačom. „Nisam u ovom ratu.”

Krup pomilova repove svoje brade, uživajući u tome što ništa ne govori.

„Jesi li time iznenađen?”, upita Drevni bog.

„Krup vazda očekuje neočekivano, prijatelju starostavni. Ta zar bi mogao očekivati nešto drugo? Krup je zapanjen. Mada, misao se ukazuje, ispaljena ka mozgu cimom ove lepuškaste brade. K'rul tvrdi da nije u ratu. Pa ipak, kako Krup podozreva, bez obzira na sve, on je nagrada tog rata.”

„Jedino ti to razumeš, prijatelju moj”, reče Drevni bog uz uzdah. Onda nakrivi glavu. „Nisam primetio dosad, ali deluješ mi tužno.”

„Tuga ima mnogolike ukuse i čini se da ih je Krup sve okusio.”

„Želiš li da razgovaraš o tome? Mislim da sam dobar slušalac.”

„Krup uviđa da si zaokupiran strašno. Možda sad nije pravi trenutak.“

„Ne mari.“

„Ali Krup mari.“

K’rul pogleda u stranu i zapazi sedu, mršavu priliku gde se primiće.

Krup zapeva: „’O, krhki grade, gde svako stran pristane’... kako ide dalje?“

Pridošlica dubokim glasom odgovori: „’... tiska se u pukotine, onde da se nastane.“

A Drevni bog uzdahnu.

„Pridruži nam se, prijatelju“, reče Krup. „Sedi ovde kod vatre: ova scena oslikava istoriju našeg soja, kao što ti je vrlo dobro znano. Noć, ognjište, i pripovest da se zakuva. Dragi K’rule, najdraži prijatelju Krupov, jesi li ikad video Krupa kako pleše?“

Stranac je seo. Bledunjavo lice, izraz tuge i bola.

„Nisam“, reče K’rul. „Mislim da nisam. Ni udovima, ni rečima.“

Krupov smeh je bio bez glasa, a nešto mu zasja u očima. „Onda, prijatelji moji, odmorite se noći ove. I *posvedočite*.“

Prva knjiga

Zakletva suncu

Ovaj stvor od reči seče
Hitro i gle, nestaje
Šiktaj kiše crvene
Pod čistim nebom plavetnim
Sablazan na sve otkriveno
Kakve koristi ima oklop ovaj
Kad se reči tako lako proguraju?

Ovaj se bog od obećanja smeje
Pogrešnim stvarima, u zao čas
Poništi sve žrtve ove
Namerno i pakosno
Ustukne kao vojnik poražen
Iako povlačenja nema
Pred leševima nabacanim visoko

Znao si da će do ovog doći
Konačno i ne laži, nije čudo
Zateći putir ovaj do vrha pun
Bola nekog drugog
Nikad nije tako loše kao što se čini
Ukus nije slađi nego što se očekuje
Kada se samo zguriš u snu budale

Stoga ponesi tu ratobornost
Kuda god išteš, istrajno pseto
Briga je moje duše
Na sredini ulice
Vrti se i pokazuje zube
Kidiše na koplja gladna
Hitnuta hladno, oteta iz ruku vaših

Lovačke reči
Bratos iz Crnog Korala

Prvo poglavlje

O, krhki grade!
Gde svako stran pristane
Tiska se u pukotine
Onde da se nastane

O, plavi grade!
Prijatelji uzdahe
Udno dokova kupe
Nakon što plima mine

Nekrunisani grade!
Gde vrapci u red slete
Po tragu paukovom
Na pervazu visokom

Prokleti grade!
Noć stiže u čas kasni
Da se istorija rasani
Ovde da se nastani

Krhko doba
Alas Kel Tat

O kružena gradom plave vatre, stajala je usamljena na balkonu. Tama neba bi odagnana kao nezvani gost ove prve noći Džederonske svetkovine. Gomila je ispunila ulice Darudžistana uz veselu graju, lepo raspoložena u sudaru završetka jedne godine i početka druge. Noćni vazduh je bio vlažan i jednak od bezbroj mirisa.

Bilo je banketa. Bilo je predstavljanja mladića stasalih za ženidbu i devojaka za udadbu. Stolova krcatih egzotičnim jelima, svilom obavijenih dama, muškaraca i žena u nečuvanim uniformama što se pozlatom sjaje – grad bez vojske negovao je obilje privatne

milicije i haotični procvat visokih činova koje su manje-više isključivo nosili pripadnici plemstva.

Među svim proslavama koje je posetila ove večeri, držeći za ruku svog supruga, nijednom nije zapazila pravog oficira Darudžistanske gradske straže, nijednog pravog vojnika s prašnjavim porubom na plaštu, s ulaštenim trošnim čizmama, s drškom mača od obične kože i jabukom izrovašenom i uglačanom od upotrebe. Međutim, videla je visoko stegnute na mekim, dobro uhranjenim rukama, grivne po ugledu na odlikovane vojnike Malaške vojske – vojnika iz carstva koje je čak ne tako davno opskrbito darudžistanske majke jezivim pretnjama neposlušnoj deci. „*Malažani, dete! Šunjaju se po noći da ukradu bezobraznu decu! Da od vas budu robovi njihove strašne carice – jakako! Tu su, u našem gradu!*“

Ali grivne ove noći nisu bile od obične bronzne ili jedva ugraviranog srebra pravih malaških odlikovanja i oznaka čina, što su delovale kao da su relikvije iz nekog davno ugašenog kulta na pijačnim tezgama grada. Ne, ove su zlatne i ukrašene dragim kamenjem, među kojima je safirnoplava preovladavala iako se radilo o obojenom staklu, plava istovetna plavoj vatri po kojoj je grad bio čuven, plava da pokaže nekakvo značajno i hrabro delo u službi samoga Darudžistana.

Prsti su joj pritiskali jednu od tih grivni, tu na muževljevoj ruci, iako je ispod nje bilo pravih mišića, tvrdih kao i pogled mu kojim je prelazio po grupicama plemića u prostranoj žamoravoj dvorani, uz nijansu vlastelinskog sjaja nastalog nakon što je dospao u Savet. Prezir je onde već odavno, i samo je narastao od njegove poslednje i najveće pobede.

Darusko čestitanje i iskazivanje poštovanja obavijali su ih dok su svečano prolazili kroz gomilu, a sa svakim izražavanjem zahvalnosti muževljevo lice je postajalo sve kamenije, a ruka pod njenim prstima sve napetija, zglobovi na šakama beleli su iznad opasača s mačem gde je zadenuo palčeve u ispletene alke po najnovijoj modi među duelistima. O, uživao je što je sad među njima, štaviše, u tome što je iznad mnogih. Ali za Gorlasa Vidikasa ovo nije značilo da bilo ko od njih treba da mu se sviđa. Što su se oni više

dodvoravali, to mu se prezir produbljivao, a pritom je podozrevala kako za očekivanu uvređenost, usled nedostatka ceremonijalnosti koja mu sleduje, čovek poput njenog supruga prosto nije hajao.

Plemići su jeli i pili, stajali i pozirali i lunjali i paradirali i plesali do brze iscrpljenosti, te su sad svečane dvorane i ceremonijalne prostorije odjekivale jedino povremenim usluživanjem osoblja. Iza visokih zidova imanja, naime, puk se i dalje veselio na ulicama. Maskirani i polunagi, plesali su na kaldrmi – divljim vihorom koraka *Fanderovog dranja* – kao da zora nikad neće doći, kao da će i sam magloviti mesec nepomično stajati u bezdanu kao zapanjeni svedok njihovog slavlja. Patrole gradske straže prosto su stajale po strani i posmatrale, ogrnuvši se prašnjavim ogrtačima, a oklopljene ruke su zveckale dok su mirovale na toljagama i mačevima.

Odmah ispod balkona, u neosvetljenom vrtu fontana je žuborila i grgotala sama za sebe dok su je visoki, debeli zidovi imanja čuvali od raskalašnih svetkovina kroz koje su prošli tokom mučne vožnje kočijom nazad ka kući. Razmrljana mesečina bitku je vodila na nežno uskomešanoj površini vode u fontani.

Plava vatra je ove noći odviše jarka, previše čak i za žalobni mesec. Sâm Darudžistan je postao safir što sija na grivni sveta.

Međutim, njegova lepota, kao ni oduševljeni ponos sa svojim mnogobrojnim glasovima, nisu mogli da dopru do nje ove noći.

Jer ove je noći gospa Vidikas videla svoju budućnost. Svaku pojedinačnu godinu. Onde uz čvrstu ruku svog muža. A mesec, e pa, izgledao je kao nešto iz prošlosti, kao s vremenom izlapeo sećanje, ali ipak ju je vratio.

Na balkon vrlo sličan ovom u vremenu tako davnom, kako joj se sad učini.

Gospa Vidikas, koja je nekad bila Šalis Estrejzijan, upravo je videla svoju budućnost. Upravo ove noći, stojeći naslonjena na ogradu, otkrivala je da je prošlost ugodnije mesto za nju.

Ima li gore noći da ti nestane rivijskih lepinja? Tiho psujući, Čačkalica se probijala kroz gomilu na pijaci Prijezerja, kroz rulju

užasno gladnih, pijanih slavljenika, po potrebi se laktala i ljutitim pogledom uzvratila na svaki bunovni smešak, te je naposljetku izbila na ulaz u smrdljivu uličicu do članaka zatrpanu kojekakvim đubretom. Negde tik južno od parka Borten. Ne baš na putu do gostionice kojim bi radije išla, ali svetkovina je u punom mahu.

Lepinje je umotane nosila pod levom rukom, a sad je stala kako bi popustila veze teškog ogrtača i namrštila se ugledavši novu mrlju od nekog nepažljivog prolaznika – od nekakvog ogavnog gadrobijskog kolača – pa je pokušala da je obriše, što je samo pogoršalo stanje i stoga se u još gorem raspoloženju zaputila kroz đubrište.

Ali je Gospa samo malo povukla, Plavi Biser i Vrpelj su nesumnjivo bolje prošli u nalaženju saltoskog vina i verovatno su se već vratili do *K'ruleve kafane*. A ona je ovde, od odredišta je deli dvanaest ulica i dva prolaza kroz zidine sa sve dvadeset ili trideset hiljada ludaka. Hoće li je prijatelji sačekati? Nema šanse. Prokleta Pritaja i njena opterećenost rivijskim lepinjama! To i njen iščašeni skočni zglobovi urotiše se da isteraju Čačalicu ovamo na prvu noć svetkovine – ukoliko je taj zglobov *zaista* iščašen, a sumnjivo joj je sve to s obzirom na to da je Malj samo zaškiljio u bolni ud i slegnuo ramenima.

Toliko se, doduše, i moglo očekivati od Malja. Kukavan je otkad su se povukli, a izgledi da će sunce granuti bilo kad u vidarevoj budućnosti bili su jednaki onima da Kukulja zaboravi tačan račun. Pritom nije baš jedini u tom jadu, zar ne?

Ali koja je svrha tome što sad samo dodaje ulje na vatru svog neraspoloženja ovim već dobrobrano preživakanim mislima?

E pa, bolje se od toga osećala, eto zato je to radila.

Dester Trin, tesno umotan u crni plašt i namaknutu kapuljaču, posmatrao je kako žena poveće zadnjice šutirajući krči put kroz hrpu smeća na drugom kraju uličice. Nakon četiri noći provedene na pažljivo odabranom visokom mestu obavijenom tamom,

odakle je mogao da osmatra ta uzana vratanica, odabrao ju je kad je izašla na stražnja vrata *K'ruleve kafane*.

Klanovođa ga je upozorio da su sve mete bivši vojnici, ali Dester Trin je malo toga video što bi ukazivalo da se iko od njih održavao u punoj formi i snazi. Bili su stari, omlitaveli, jedva trezni, a ova, e pa, nosila je taj ogromni ogrtač od debele vune jer se ugojila i zbog toga ju je bilo pomalo sramota.

Relativno lako ju je pratio kroz gomilu – za glavu je viša od prosečnog Gadrobija, a putanja koju je odabrala do ove oronule rivijске pijace u Prijezerju učini se kao da je namerno zaobilazila daruske ulice, što je nekakva čudna predrasuda koja će se ubrzo pokazati kao kobna.

Desterova daruska visina omogućavala mu je jasan pogled na metu kako se s namerom probija kroz stisnutu rulju slavljenika.

Pošao je uskom ulicom kad je meta izašla na drugom kraju. Pohitao je korakom lovca, stigao je do raskrsnice i izašao na vreme da vidi kako žena ulazi u prolaz kroz zid Drugog nivoa gde će je čekati tunel kroz Treći.

Ratovi za prevlast u Esnafu, nakon Vorkaninog nestanka, konačno su se rešili i to uz vrlo malo prolivene krvi. A Dester je manje-više zadovoljan novim gospodarom Esnafa, istovremeno svirepim i lukavim čovekom pored ostalih pretendena koji su bili prosto svirepi. Ubica Esnafa konačno ne mora biti budala da bi očekivao povoljniju budućnost.

Ovaj ugovor je dokaz tome. Jasan i jednostavan, a zasigurno će Desteru i ostalima u klanu zaraditi zavidan prestiž po obavljenom poslu.

Ovlaš je šakama u rukavicama dodirnuo jabuke svojih bodeža što su mu pričvršćeni visili na remenju pod pazuhom. Uvek su mu ulivala samopouzdanje ta dvojna sečiva od daruskog čelika s trakama ispunjenim kao pasta gustim otrovom od morantskog tralba.

Otrov je postao poželjno osiguranje većine uličnih ubica Esnafa, a pritom i nemalo onih što su jurili po Stazi lopova preko krovova. Bio je jedan ubica, blizak samoj Vorkan, koji je u noći

izdaje sopstvenog klana pokazao smrtonosnost borbe bez magije. Koristeći otrov, ubica je dokazao superiornost tako prizemnih supstanci tokom jedne, sad već legendarne, krvave noći.

Dester je čuo da su u početnici u pojedinim klanovima podigli tajna svetišta u čast Raliku Nomu, stvorivši kult čiji su poklonici koristili tajne gestove međusobnog prepoznavanja unutar Esnafa. Novi gospodar Siba Krafar je, naravno, u jednom od prvih proglašenja zabranio kult, te je došlo i do nekakve čistke u kojoj je petoro osumnjičenih čelnika kulta nasmejanih vratova pozdravilo zoru.

Uprkos tome, Dester je od tada načuo sasvim dovoljno nagoveštaja koji su ukazivali na to da kult nije ni blizu zamiranja. Samo se dublje ukopao.

Niko zapravo ne zna kakve je otrove koristio Ralik Nom, ali Dester je bio uveren da je to morantski tralb, pošto je i sitna količina u krvotoku uzrokovala nesvest, pa dublju komu koja bi obično vodila u smrt. Veće količine prosto su ubrzavale proces i predstavljale osiguran put kroz Kukuljine dveri.

Žena velike zadnjice nastavila je dalje.

Četiri ulice od *K'ruleve kafane* – ukoliko je išla putanjom koju je pretpostavio – čeka je uzbrdica u dugačkoj, uzanoj uličici, uz unutrašnju stranu oružnice u zidu Trećeg nivoa sleva, a zdesna uz visoki zid kupališta, debeo i čvrst zid sa samo ponekim raštrkanim malenim prozorom na višim spratovima, zbog čega je neosvetljenim prolazom ovladavao mrkli mrak.

Tu će je ubiti.

Čučao je na finijalu ugaonog stuba na kraju visokog zida odakle je Čilbez kamenim očima zurio u krševite divljine u daljini. Iza njega se nalazio zadivljali vrt sa nedavno obnovljenim ali već zanemarenim plitkim jezercetom, kao i mahovinom prekrivenim srušenim i kojekuda raštrkanim stubovima. Pred njim beše izuvijano drveće i iskrivljene grane sa smežuranim tamnim lišćem što vise nalik leševima insekata, a tlo ispod izrovareno i ućebano u masnu

travuljinu; vijugava staza od nakrivljenih kamenih ploča vodila je do oniže, sumorne kuće koju ne odlikuje nikakva arhitektonska sličnost s ostalim građevinama u celom Darudžistanu.

Svetlost je tek retko izbijala iz pukotina u čvornovitim kapcima, a kad bi se ukazala, bila bi potuljena i na mahove. Vrata se nikad nisu otvarala.

Među svojim sojem, Čilbez je bio div. Težak kao jazavac, s izvajanim mišićima ispod čekinjave kože. Sklopljena mala krila bila su na jedvite jade dovoljna da ga podignu s tla, a sa svakim zamahom tih kožnih mahalica demonu bi iz grla uteklo stenjanje.

Ovog puta će biti gore nego inače. Meseci su prošli otkad se stvor poslednji put pokrenuo, skriven tu od ljubopitljivih očiju u senci grane jasena što je rastao u vrtu imanja iza njega. Ali kad je ugledao taj pokret pred sobom, taj šaptavi tok kretnje, iz kvrgave, crne kuće pa po stazi, još dok je zemlja poletala uvis i u nizu se otvarala u gladne rupe, dok se korenje uvijalo u nastojanju da ščepa begunca, Čilbez je znao da mu je osmatranje pri kraju.

Senka je šmugnula u stranu i čučnula uz niski zid Kuće ejzata, kao da se odužio trenutak dok je posmatrala to sve bliže korenje kako puzi, ali potom ustade i nalik tečnoj noći poteče preko kamenog zida i nestade.

Zastenjaviši, Čilbez je raširio škriptava krila, rastresao prevoje iz slojeva membrane između prstiju nalik rebrima, pa poskočio sa svog skrovišta pod granom, udahnuo koliko je mogao, pa pomahnitalo zamahao – stenjanje mu je postajalo sve žešće – dok nije teško lupio u rastresitu zemlju.

Demon je ispljuvao grančice i lišće, te se popeo na zid imanja, začuvši kako se ono korenje okreće i hita ka njemu. Kandže su mu se duboko zarivale u malter dok se Čilbez peo nazad na svoje prvobitno mesto. Naravno, nije bilo razloga za strah. Korenje nikad nije sezalo dalje od zida Ejzata, što je pogled preko ramena samo potvrdio...

Uz cijuk, Čilbez se bacio u vazduh, a ovog puta preko vrta imanja. Oh, niko ne voli demone!

Hladni vazduh iznad uralse fontane, pa zatim uz teški lepet krila, s naporom se vinuo uvis, gore u noć.

Poruka, da, za njegovog gospodara. Najneverovatnija poruka. Tako neočekivana, tako zapaljiva, tako opasna!

Čilbez je mlatio krilima najsnažnije što je mogao i tako kao predebeli demon leteo u tami iznad plavog, plavog grada.

Zičan Bacač i Gidin Brzi su našli savršeno mesto za zasedu. Dva-deset koraka niz uzanu uličicu dvojica uvučena vrata stajala su jedna naspram drugih. Četiri pijanca su proteturala tuda pre nekoliko trenutaka, i nijedan nije primetio ubice kako nepomično stoje u mastiljavoj tami. Sad kad su se udaljili i put je opet slobodan... potreban je samo korak i krv će poteći.

Dve mete su se približavale. Obe su nosile glinene krčage i pomalo krivudale. Delovalo je kao da se prepiru, ali ni na jednom jeziku koji bi Zičan razumeo. Malaški, vrlo verovatno. Hitar pogled ulevo. Četvorica pijanih upravo su izbijala na drugom kraju, uranjajući u šaroliku gomilu slavljenika.

Zičan i Gidin su pratili ovu dvojicu još od *K'ruleve kafane*, posmatrali ih kad su pronašli trgovkinju vinom, cenkali se oko iznosa koji je tražila za vrčeve vina, pogodili cenu, pa se okrenuli i istim putem pošli nazad.

Negde usput su morali otčepiti vrčeve, jer su se trenutno baš glasno raspravljali, a onaj malo viši, plavokožac koji je krivonogo hodao s prstima na unutra – Zičan ga je jedva nazirao odande gde je stajao – zastao je i naslonio se na zid kao da će u svakom trenutku izbaciti večeru.

Uskoro se odgurnuo od zida i izgledalo je kao da se rasprava naglo završila. Uspravivši se, viši se pridružio onom drugom i sudeći po šuštanju čizama kroz smeće, njih dvojica su, rame uz rame, nastavila dalje.

Prosto savršeno.

Neće biti brljanja, nimalo brljanja. Zičan je živio za noći poput ove.

* * *

Dester se brzo kretao, mokasine su mu bile nečujne na kaldrmi dok je jurio ka ženi koja je ne sluteći koračala ispred njega. Dva-naest koraka, osam, četiri...

Okrenula se i raširila plašt.

Zamagljeni komad plavog čelika sevnuo je u luku. Dester je proklizao, pokušavajući da se povuče sa putanje oružja – dugog mača, Beru me sakloni! – i nešto mu zakači grlo. Okrenuo se i sagnuo ulevo, a oba bodeža je isturio ne bi li se odbranio ukoliko bude htela da mu pride.

Dugi mač!

Toplota mu se slivala niz vrat i niz grudi ispod košulje od jelenje kože. Ulica mu se zaljuljala pred očima, a tama se prikradala. Dester Trin se poveo, mlatarajući bodežima. Čizma ili oklopljena pesnica udari ga postrance u glavu i začu se još pljuska po kaldrmi. Više nije mogao da drži bodeže. Čuo ih je kako su zazvečali po kamenu.

Oslepljen i ošamućen, ležao je na tvrdom tlu. Osetio je hladnoću.

Neobična klonulost mu ispuni misli, širila se, rasla i odnosila ga odatle.

Čačkalica je stajala nad lešom. Crvena mrlja se presijavala na vrhu mača, privukla joj pogled i začudo je podsetila na makov cvet posle kiše. Gundnula je. Skot je bio brz, zamalo dovoljno brz da izbegne njen zasek. Da mu je to uspelo, imala bi pune ruke posla. Pa ipak, osim ako je mamlaz bio vešt u bacanju tih jadnih bodeža, na kraju bi ga svakako isekla.

Gurajući se kroz gomilu Gadrobija, možda se izlagala tek nekom secikesi. Oni su kao narod vrlo bezazleni. U svakom slučaju, mnogo joj je olakšalo da zapazi nekog ko je prati – ukoliko taj nije Gadrobi, razume se.

Mrtvac udno njenih nogu bio je Daru. Mogao je isto tako i nositi fenjer na zakukuljenoj glavi, koliko je štrčao iznad svetine dok ju je uhdio.

Pa ipak... bolje se zagledala u njega. *Nisi ti tamo neki razbojnik. Ne s tak'im bodežima.*

Kukuljinog mu daha.

Vratila je mač u korice i opet se ogrnula plaštom tako da ih dobro sakrije, jer ako bi je Gradska straža otkrila, završila bi u ćumezu s prokleta visokom kaznom da plati, te je čvršće stisla umotane lepinje pod levu mišku i nastavila dalje.

Odlučila je da će Pritaja nagrabusiti.

Zičan i Gidin su istovremeno napali iz udubljenja u zidu, podigli bodeže i zamahnuli nadole.

Viši ciknu kad je Gidin duboko zario sečiva. Malažaninu kleknuše kolena i povračka navre kroz usta dok je padao, vrč se razbi a vino se razli.

Zičanovo oružje probi kožu, oštrice zaparaše po rebrima. Po jedno za svako plućno krilo. Izvadivši bodeže, ubica se udalji za korak da posmatra riđeg dok pada.

Kratki mač se zari postrance Zičanu u vrat.

Izdahnuo je pre nego što je dotakao kaldrmu.

Gidin je preteći stajao nad Malažaninom na kolenima, i na to podiže pogled.

Dve ruke su mu pohrlile ka glavi. Jedna šaka mu je čvrsto prekrila usta i odjednom su mu se pluća napunila vodom. Davio se. Šaka je samo stegla stisak, prsti su mu zapušili nozdrve. Tama se podiže u njemu i svet polako nestade.

Vrpolj gundnu kad je iščupao oružje, pa dodatno šutnuoubicu u lice kako bi istakao taj zamrznuti izraz iznenađenja.

Plavi Biser mu se isceri. „Jesi li video kako sam napravio da povračka šikne? Ako to nije genijalno, onda ne znam šta...”

„Začepi“, brecnu se Vrpolj. „Ovo nisu lupeži koji su hteli džaba piće, u slučaju da nisi primetio.“

Namrštivši se, Plavi Biser pogleda dole u telo pod sobom iz čijih je usta i nosa curila voda. Napanac se pogladi po obrijanom temenu. „Jašta. Ali su svakako amateri. Kukulje mu, paru iz usta smo im videli već na pola ulice, a prestala je kad su pijanice prošle pored, što nam je otkrilo da im nisu oni mete. Što će ondak reći...”

„Da smo to bili mi. Jašta, to ti govorim.“

„Ajmo nazad“, reče Plavi Biser, odjednom sav unezveren.

Vrpolj čupnu brk, pa klimnu glavom. „Napravi tu iluziju još jedared, Plavi. Mi na deset koraka ispred.“

„Očas ću, vodniče...”

„Nisam više vodnik.“

„Je l’? A što ondak naređuješ?”

Dok je Čačkalica stigla u vidokrug glavnog ulaza *K’rulove kafane*, bes joj se užario. Zastala je, pogledom prešla po okolini. Zapazila je nekog kako se naginje u senci preko puta vrata gostionice. Kapuljača namaknuta, ruke skrivene.

Čačkalica krenu prema prilici.

Primećena je na deset koraka od njega, i tad spazi da se on uspravio i kako u njemu nemir raste, što je otkrio pomeranjem tih pokrivenih ruku dok se plašt talasao. Šestoro slavljenika banuše između njih, a kako su prolazili, Čačkalica je iskoristila priliku da pride i taj poslednji korak do čoveka.

Šta god je očekivao – možda da će ga počastiti glasnim optužbama – očigledno nije bio spreman za divljački šut u međunožje. Kako se presamitio, ona mu pride sasvim blizu i desnicom ga odalami po potiljku, dodajući na brzini njegovom padu. Kad mu je čelo lupilo o kaldrmu, začuo se jeziv krcaj. Telo poče da se grči onde gde se zateklo.

Prolaznik je stao i zapiljio se dole u trzavo telo.

„Ti!“, zareža Čačkalica. „Imaš neki problem?”

Ovaj se iznenadi, pa slegnu ramenima. „Nikakav, srce. Dobio je šta je tražio kad je tako tu stajao. Čuj, bi li se udala za mene?”

„Odlazi.“

Dok se stranac udaljavao, tugujući zbog neuzvraćene ljubavi, Čačkalica se osvrnula, čekajući da vidi hoće li još neko iskočiti iz nekog obližnjeg skrovišta. Ukoliko se to već dogodilo, promaklo joj je. Pre će biti da skrivene oči sve ovo posmatraju s nekog krova.

Muškarac na tlu prestade da se trza.

Okrenula se i zaputila ka ulazu u *K'rulovu kafanu*.

„Čačkalice!“

Na dva koraka od trošnih vrata ona se osvrnu i ugleda Vrpolja i Plavog – natovarene krčazima saltoskog vina – kako žure da joj se pridruže. Vrpoljevo lice je pokazivalo bes. Plavi Biser je zastao na pola koraka, očiju uprtih u nepomično telo preko puta, gde je sad jedna gadrobijska sirotica bila zauzeta pelješenjem svega što je mogla da nađe.

„Dolazite ovamo“, prasnu Čačkalica, „obojica! Oči širom otvorene.“

„Ova nabavka ispade ubistvena“, reče Vrpolj. „Plavi nas je krio iluzijom većim delom puta nazad, čim smo nanjušili zasedu...“

Uz poslednji pogled na ulicu, Čačkalica ih je obojicu ščepala za ruke i nimalo nežno ih povukla ka vratima. „Ulazite, mamlazi.“

Da ne poveruješ, u noći kao što je ova ja se tako narogušila da sam odbila prvu poštenu prosidbu u poslednjih dvadeset godina.

Pritaja je sedela na mestu gde bi sela svaki put kad bi nanjušila nevolju: omanji sto u senci odmah pored vrata, gde se pritajila po običaju, samo što je ovog puta ispružila noge, taman toliko da saplete onog ko ulazi.

Ušavši, Čačkalica dobrano šutnu te crne čizme.

„Jao, moj članak!“

Čačkalica spusti umotane lepinje Pritaji u krilo.

„Uh!“

Vrpolj i Plavi Biser su se progurali. Nekadašnji stariji vodnik šmrknu. „Eto nam našeg strašnog čuvara na ulazu. 'Jao, uh!', reče ona.“

Ali Pritaja se izgleda već oporavila i odmotavala je lepinje.

„Znaš, Pritajo“, poče Čačkalica dok se smeštala kod šanka, „Rivijke, te babuskare što ih prave, pljunu u tepsiju pre nego što metnu testo. To im nekakvo prastaro blagosiljanje duhova...“

„Nije to“, prekide je Pritaja, vraćajući papir zamotuljka. „Cvrčanje im ukazuje da je tepsija dovoljno vrela.“

„Ma nije valjda“, promrmlja Plavi Biser.

Čačkalica se namršti pa klimnu. „Jašta. Nego da se svi preместimo u našu kancelariju, svi odreda – Pritajo, idi i pronadi Malja.“

„Nisi najbolji trenutak našla“, primeti Pritaja.

„Šta?“

„Pa Vreten je na hodočašću.“

„Sreća po njega.“

Pritaja polako ustade i usta punih lepinje izusti: „Dujker?“

Čačkalica je oklevala, pa reče: „Pitaj ga. Ako 'oće, neka ga.“

Pritaja polako trepnu. „Jesi li ti to nekog ubila ove noći, Čačkalice?“

To što nije dobila odgovor, bio joj je sasvim dovoljan odgovor. Čačkalica se sumnjičavo zagledala u nevelik broj gostiju, previše pijanih da se izvuku napolje na ulicu kad je odzvonilo dvanaest, po običaju. Stalne mušterije, svi do jednog. *Može*. Mahnuvši ostalima da je prate, Čačkalica se zaputi ka stepenicama.

Na naspramnom kraju glavne prostorije, onaj prokleti bard je meketao nepoznatije stihove *Anomandarisa*, ali niko ga nije slušao.

Njih troje je sebe videlo kao nov soj u Darudžistanskom savetu. Šardan Lim je najmršaviji i najviši, s usahlim licem i ispranim plavim očima. Uz orlovski nos, usta su mu maltene prorez bez usana i večno iskrivljena nadole, kao da nije mogao da suzdrži prezir prema svetu. Mišići levog zgloba dvaput su mu veći od desnog i ispresecani ponosno neprikrivenim ožiljcima. Pogledao je Šalis u oči kao da će upravo pitati njenog supruga hoće li njegov red na nju uskoro nastupiti, te mu je pogled osetila kao hladnu ruku posedovanja oko vrata. Trenutak kasnije izbledele oči mu

skliznuše s nje i pojavi se tračak poluosmeha kad je pružio ruku ka peharu koji je stajao na kaminu.

Naspram Šardana Lima, na drugoj strani skoro ugašene vatre, Hanut Or je stajao i dugim prstima milovao drevno uobličeno kamenje uglavljeno među kamen ognjišta. Udvarao se polovini plemkinja u gradu, sve dok se ne bi udale ili na drugi način ostale bez čednosti, i zaista je predstavljao najprimamljiviju kombinaciju pogubnog šarma i nadmoćne arogancije – osobine koje bi zavele inače inteligentne žene – a pritom je naširoko poznato koliko se oduševljavao kad bi mu ljubavnice puzale na kolenima, moleći ga za mrvu pažnje.

Šalisin muž je opružen sedeo u svojoj omiljenoj stolici levo od Hanuta Ora, i ispruženih nogu zamišljen posmatrao unutrašnjost pehara, vino nijanse plave krvi što se kovitlala dok je lenjo okretao šaku.

„Ženo draga“, oglasio se sad uobičajenim otegnutim govorom, „je li te vazduh na balkonu malo okrepio?“

„Vina?“, upita Šardan Lim, podigavši obrve kao da mu je služenje nje životni poziv.

Zar se suprug ne bi uvredio zbog jedva prikrivenog pohotnog piljenja njegovih takozvanih prijatelja? Gorlas kao da nije hajao.

„Ne, hvala vam, savetnice Lime. Samo sam došla da vam svima poželim ugodnu noć. Gorlase, hoćeš li se još dugo zadržati?“

Nije podigao pogled s vina, iako su mu se usta pomerala kao da je premetao poslednji gutljaj i u njegovim ostacima nalazio blagu kiselost na nepcu. „Nema potrebe da me čekaš, ženo.“

Nehotni pogled na Šardana otkrio joj je i zabavljenost i jasan stav da je *on* ne bi tako odbacivao.

I najednom, u neakvoj izopačenosti, shvatila je da mu je osmehom uzvratila pogled.

Ako bi se moglo reći, bez ikakve sumnje, da Gorlas Vidikas nije primetio ovu razmenu, Hanut Or jeste, mada je njegova zabavljenost bila pre divljačke, prezrive prirode.

Osetivši se ukaljano, Šalis se okrenula.

Njena služavka ju je pratila napolje i uz široke stepenice, i ostala kao jedini svedok ukočenosti njenih leđa dok je odlazila u spavaću odaju.

Kad su se vrata zatvorila, zbacila je sa sebe kratki plašt.

„Izvadi mi nakit“, obratila joj se.

„Gospodarice?“

Okrenula se ka starici. „Želim da vidim svoj nakit!“

Poklonivši se, žena je pohitala da uradi kako joj je naređeno.

„Stari nakit“, povika Šalis za njom. Iz vremena pre svega ovo-ga. Kad je bila maltene dete koje se divilo udvaračkim darovima, još vlažnim od znojavih dlanova, kojima su je podmićivali zarad naklonosti. O, toliko je tad imala mogućnosti.

Zaškiljila je dok je stajala pred ogledalom za ulepšavanje.

E pa, možda ne samo tad. Ima li to ikakvog značaja? Da li je uopšte važno? Muž joj sad ima šta je hteo. Trojicu duelista, troji-cu teških ljudi s bremenitim glasovima u Savetu. Sad je jedan od trojice, da, to je sve što je želeo.

A šta s onim što je *ona* htela?

Ali... šta ja to želim?

Nije znala.

„Gospodarice.“

Šalis se osvrnula.

Na izandaloj površini stola za ulepšavanje poređano je bla-go njenog devojaštva i izgledalo je tako... jeftino. Kitnjasto. Od samog pogleda na te trice pozlilo joj je u želucu. „Stavi ih sve u kutiju“, reče služavki. „Sutra ćemo ih prodati.“

Nije trebalo da se zadržava u vrtu. Zaljubljena domaćica, udovica Sefarla, utonula je u pijani dremež na mermernoj klupi, i dalje držeći pehar u ruci, glave zabačene unazad, a iz otvorenih usta joj je hrkanje odjekivalo u sparnom noćnom vazduhu. Neuspeli poduhvat je zabavio Murilija, i ostao je neko vreme da stoji i pijucka vino dok je udisao bogate mirise cveća, sve dok ga zvuk nije upozorio na nečiji tihi dolazak.

Okrenuvši se, obreo se kako gleda u udovičinu ćerku.

Nije trebalo ni to da uradi.

Upola je mlađa od njega, ali taj opis nije se mogao odrediti kao neprikladniji od svega ostalog. Prošle su tri, možda četiri godine od njenog stasavanja, taman se primicala dobu među ženama kad je muškarcu nemoguće da odredi ima li dvadeset ili trideset. A u tom trenutku bilo kakav sud nastaje u svojevoljnoj samoobmani i zapravo gubi na značenju.

Možda je čak popio previše vina. Dovoljno da oslabi određenu rešenost, onu čiji je zadatak da prepozna sopstvenu zrelost, tu gomilu godina za sobom, na šta ga redovno podseća sve manji broj njemu upućenih požudnih pogleda. Istini za volju, neko bi to mogao nazvati iskustvom, zadovoljavanjem onim ženama koje su znale da cene takve vrline. Ali muškarčev um hitro prelazi s onoga kako jeste na ono kako želi da jeste, ili još gore: na ono kako je nekad bilo. Kako izreka kaže, kad je o istini reč, svaki je muškarac megdandžija obliven krvlju iz deset hiljada rana.

Ništa od toga nije prošlo kroz Muriliovu glavu u trenu kad su mu se oči susrele s Delišinim, očima neudate ćerke udovice Sefarle. Zbog vina, kasnije će zaključiti. Vrelina i raskalašnost svetkovine, slatki miomirisni cveća u sparnom, toplom vazduhu. Činjenica da je ona maltene naga, odevena samo u sloj tanane svile. Svetlosmeđa kosa joj je ošišana neverovatno kratko, po najnovijoj modi među udavačama. Lice joj je bledo poput pomade, usne joj pune, nos s tek nagoveštajem zakrivljenosti. Vlažne smeđe oči velike kao u nekog siročeta, ali u rukama nije držala činiju za milostinju. Žudnje ovog derišta bile su posve drugačije prirode.

Ohrabren hrkanjem iz pravca mermerne klupe – i zgranut što mu je zbog toga laknulo – Murilio joj se duboko nakloni. „U pravi čas, draga moja“, reče i uspravi se. „Upravo sam razmišljao kako bi bilo najbolje preneti tvoju majku u postelju. Imaš li predlog?“

Ona samo odmahnu glavom savršenog oblika. „Često tu pre-spava noć. Samo tako.“

Glas joj je mladalački, ali ni nazalan ni piskutav, što je izgleda običaj među devojkama ovih dana, tako da nije uspela da ga makar time podseti na onaj veliki jaz u godinama između njih.

Oh, naknadno se sijaset kajanja pojavilo glede te noći!

„Nije se ni nadala da ćeš prihvatiti njen poziv“, nastavi Deliś, pogledavajući dole, onde gde je odbacila sandalu i sad je dodirivala nežnim nožnim prstima. „S obzirom na to koliko si poželjan. Tražen, hoću reći, naročito ove noći.“

Prelukavo je to maženje njegovog ovlaš izgužvanog i maltene mlitavog ega. „Ali, draga, zašto si ovde? Spisak udvarača mora da ti broji legiju, a među njima...“

„Među njima nema nijednog koji zavređuje da se nazove muškarcem.“

Da li se hiljadu srca natopljenih hormonima upravo skrhalo tom prezrivom rečenicom? Jesu li kreveti poskočili, noge ritnuvši sklonile znojave prekrivače? Pomislio je kako je to i moglo da se desi.

„A to uključuje i Prelika.“

„Izvinjavam se, koga?“

„Pijanicu, beskorisnu budaletinu što obeznanjen leži u foajeu. Čitavo veče se saplitao o svoj mač. Odvratno.“

Odvratno. Da, jasno mi je.

„Mladi znaju da se predaju preteranom ushićenju“, primeti Murilio. „Nesumnjivo je siroti Prelik nedeljama iščekivao ovu noć, ako ne i mesecima. Naravno da ga je obuzela živčana uzrujanost, izazvana tvojom krasotnom blizinom. Sažali se na tako mlade muškarce, Deliś; toliko makar zaslužuju.“

„Ne zanima me sažaljenje, Murilio.“

Nije trebalo da mu tako izgovori ime. Nije trebalo da je uopšte sluša.

„Deliś, hoćeš li ove noći prihvatiti savet nekog kao što sam ja?“

Lice joj je pokazivalo da na jedvite jade održava strpljenje, ali je ipak klimnula glavom.

„Potraži tihe. Ne one koji se kite, ili su ničim izazvano osioni. Tihe, Deliś, sklone obazrivosti.“

„Ne znam nikog ko je takav.“

„O, ali ima ih. Samo treba bolje da se zagledaš da bi ih primetila.“

Sad je skinula obe sandale, a reći mu je odbacila odmahnuvši bledom rukom, što ju je nekako dovelo za korak bliže. Podigla je